

УДК 811.161.2:371.3

Інна ВОЛЯНЮК,

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології
та суспільних дисциплін Кременецької обласної
гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка
(Україна, Кременець) inna.volianuk@ukr.net*

СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ СУФІКСІВ -ІВ, -ИН, -К В УКРАЇНСЬКОМУ АПЕЛЯТИВНОМУ ТА ОЙКОНІМНОМУ СЛОВОТВОРЕННІ (НА МАТЕРІАЛІ ОЙКОНІМІЇ ПІВНІЧНОЇ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ)

У статті проаналізовано окремі дериваційні особливості ойконімів та апелятивів, зокрема визначено функції суфіксів -ів, -ин, -к в українському словотворенні (на матеріалі назв населених пунктів Північної Тернопільщини). Саме словотвірний аналіз ойконімів передбачає, по-перше, визначення базових одиниць і їхніх значень на час перетворення останніх в ойконіми; по-друге, з'ясування функції тих формантів, які брали безпосередню участь у творенні цього типу географічних назв.

Ключові слова: *словотвір, ойконім, апелятив, суфікс, рівні деривації.*

Лім. 15.

Inna VOLIANIUK,

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of Ukrainian
Studies and Social Sciences Department, Taras Shevchenko Regional
Humanitarian Pedagogical Academy of Kremenets (Ukraine, Kremenets)
inna.volianuk@ukr.net*

PECULIARITIES OF FUNCTIONING OF SUFFIXES -IV, -YN, -K IN UKRAINIAN WORD FORMATION OF APPELLATIVES AND OIKONYMS (BASED ON OIKONYMS OF NORTHERN TERNOPIL REGION)

The article describes two levels in the lexical system of the language: low (appellative) and higher (proprial). Separate derivational features of oikonyms and appellatives are analyzed. It is stated that the derivation of these groups of lexical items has both common and distinctive peculiarities. Characteristic feature of the names of settlements, as well as all the other toponyms, is that their function is reduced to the differentiation of separate similar items without the compulsory indication of their peculiarities. Derivation is to some extent aimed at creating units which toponymy lacks. Firstly, word formation analysis involves the determination of basic lexemes and their definitions in the course of their conversion into oikonyms; secondly, the analysis presupposes the clarification of the functions of the elements which helped

create such types of geographical names. Thus, the purpose of our research is to analyze the derivative peculiarities of oikonyms and appellatives, in particular to state the functioning of suffixes -iv, -yn, -k in Ukrainian word formation (based on the names of settlements in Northern Ternopil Region). Several tasks are performed to implement the goal, that is the place of oikonyms in lexical system of the language is stated; distinctive features of appellative and proprial levels of derivation are specified; the functions of the aforementioned suffixes in Ukrainian word formation are clarified.

The object of next studies is to research the derivative features of common names and various groups of proper names.

Key words: *word formation, oikonym, appellative, suffix, levels of derivation.*

Ref. 15.

Інна Воляннюк,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології та суспільних дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка (Україна, Кременець) inna.volianuk@ukr.net

СПЕЦИФИКА ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СУФФИКСОВ -ИВ, -ЫН, -К В УКРАИНСКОМ АПЕЛЛЯТИВНОМ И ОЙКОНИМНОМ СЛОВООБРАЗОВАНИИ (НА МАТЕРИАЛЕ ОЙКОНИМИИ СЕВЕРНОЙ ТЕРНОПОЛЬЩИНЫ)

В статье проанализированы отдельные деривационные особенности ойконимов и апеллятивов, в частности определены функции суффиксов -ив, -ын, -к- в украинском словообразовании (на материале названий населенных пунктов Северной Тернопольщины). Именно словообразовательный анализ ойконимов предусматривает, во-первых, определение базовых единиц и их значений на время превращения последних в ойконимы; во-вторых, определение функций тех формантов, которые непосредственно участвовали в образовании этого типа географических названий.

Ключевые слова: *словообразование, ойконим, апеллятив, суффикс, уровни деривации.*

Лит. 15.

Постановка проблеми. Ойконімія, як і мова в цілому, є внутрішньо організованою системою функціонально взаємопов'язаних елементів. Словотвір назв населених пунктів багато в чому подібний до словотвору апеллятивів, проте йому притаманні й певні особливості. Тому проблема деривації власних і загальних назв сьогодні залишається однією з найактуальніших у сучасному українському мовознавстві.

Аналіз досліджень. Проблеми номінації, словотвору, вплив поза-мовних чинників на розвиток відтопонімної деривації висвітлені у пра-

цях багатьох вітчизняних мовознавців: Д. Бучка, М. Габорака, В. Горпинича, І. Ковалика, Ю. Карпенка, Л. Масенко, М. Худаша та ін. За словами К. Цілуйка, з усіх категорій лексики саме топонімія найвиразніше зберігає безпосередній й реальні співвідношення між явищами мови та різними сторонами суспільного життя. Кожний народ дає свої назви водам, лісам, горам, долинам, полям, лугам, містам і селам. У цих назвах відбивається історія його матеріальної та духовної культури, побуту, історія його природного середовища. Тому географічні найменування, які органічно вплетені в лексичну систему мови, становлять цінне, а часом і єдине джерело історичного вивчення народу, його мови і культури [15, 63].

Мета нашої розвідки – проаналізувати дериваційні особливості ойконімів та апелятивів, зокрема з'ясувати функції суфіксів -ів-, -ин-, -к- в українському словотворенні (на матеріалі назв населених пунктів Північної Тернопільщини).

Виклад основного матеріалу. Ойконіми є невід'ємною частиною лексичного складу мови. Вивчення їх походження, поширення, з'ясування причин перейменувань має велике пізнавальне значення, адже в них відбилися особливості місцевої географії, мови та історії тих етносів, які змінювали один одного протягом тривалого історичного розвитку. Ойконіми безпосередньо пов'язані з життям людей, мають здатність передаватися без значних структурних змін від одного покоління до іншого, зберігають у собі пам'ять про найдавніші народи, що заселяли певну територію, є одним із найважливіших класів топонімії в цілому. Вони є живим свідком, голосом минулого, одним із найцінніших, неповторних, унікальних джерел історії, географії, етнографії і, найголовніше, – лінгвістики [12]. Окреме, особливе місце у дослідженні ойконімів належить мовознавству, тому що, з одного боку, саме лінгвістика є ключем для розуміння й осмислення інформації про назви, з іншого – семантика і структурно-морфологічна будова географічних назв творить одну з підсистем мови, яка характеризується сукупністю однорідних за значенням твірних основ і формантів, однотипних за мовним джерелом. Це особливо важливо для реконструкції мовних явищ давніх епох, адже в географічних назвах нерідко зафіксовані поняття, давно втрачені живою мовою. Саме в топонімії сьогодні збереглися сліди окремих мов, тому на основі назв можна реконструювати міжмовні та міжкультурні зв'язки різних регіонів.

Система номінації, що функціонує в топонімії, є вторинною за своєю природою стосовно системи номінації в апелятивній лексиці, оскільки географічні об'єкти номінуються після закріплення за ними загальних

назв, які співвідносяться з певними класами денотатів (гір, рік, населених пунктів тощо).

Назви апелятивного рівня номінації виражають суть денотата, поняття про певний клас предметів і називають один або декілька предметів цього класу, вони здатні закріплюватися за визначеними типами реалій і викликати у носіїв мови відповідні уявлення, образи, асоціації. Характерною їх рисою є те, що вказані найменування є відносно сталими.

Одиниці ж пропріального рівня – це назви, що присвоюються об'єктам, які вже мають свої апелятивні найменування. Назви цього рівня мають здатність змінюватися під впливом соціально-економічних, культурних, географічних та інших чинників.

І. Ковалик зазначає, що характерною рисою назв населених пунктів, як і всіх інших топонімів, є те, що їх функція зводиться до розрізнення окремих однотипних предметів без обов'язкової вказівки на їх особливості. Якщо загальне слово переходить у розряд топоніма, воно стає знаком населеного пункту, ріки, моря, озера тощо. Такі слова, як *воля*, *правда*, *сила*, стаючи назвами населених пунктів (*Воля*, *Правда*, *Сила*) шляхом переосмислення, втрачають своє первинне абстрактне значення і перетворюються в словесні знаки топонімних об'єктів. Науковець уважає вадою підручників і посібників з мовознавства те, що в розділах про словотвірну будову мови при аналізі та характеристиці зовсім не використовуються топоніми. У той час, як автори граматики інших слов'янських мов – чеської, болгарської, словацької, – аналізуючи окремі словотвірні типи, послідовно використовують і топоніми [6, 137]. Дериваційна структура онімів дає можливість поширити та поглибити вивчення словотвору кожної живої мови. Саме топоніми дають чимало цікавого матеріалу.

Як доводять результати діахронічних студій, не всі наявні в сучасних ойконімах форманти дійсно є топонімотворчими. Д. Бучко, вивчаючи принципи номінації назв населених пунктів Покуття, а також спираючись на дані діахронічних досліджень ойконімії Бойківщини, Буковини, Гуцульщини, Лемківщини, Одещини, Опілля, Рівненщини та інших регіонів, приходять до висновку, що одні назви поселень структурно оформилися ще до того, як стали ойконімами (автор кваліфікує їх як назви поселень доойконімного рівня деривації), структурне ж оформлення інших здійснювалось уже на етапі творення самих ойконімів (назви поселень ойконімного рівня деривації) [2, 167].

Попередньо нами було здійснено порівняльний аналіз функцій суфіксів -ець (-овець, инець), -иц-я, -ан-и (ян-и), за допомогою яких були

утворені апелятиви та назви поселень доойконімного рівня деривації [4]. Він переконує в тому, що функції цих афіксів при творенні апелятивів різноманітніші, ніж при творенні ойконімів.

Об'єктом сьогоднішньої нашої розвідки є з'ясування функцій суфіксів *-ів-, -ин-, -к-* в українському апелятивному та ойконімному словотворенні. Функціональне навантаження суфіксів *-ів-, -ин-* на апелятивному та онімному рівнях відрізняються не суттєво. Так, суфікс *-ів- (-ов-а, -ов-е, -ов-і, -ев-а, -ев-е, -ев-і)* виступає у прикметниках, утворених від іменників II відміни: *брат - братів (-ова, -ове, -ові), коваль - ковалів (-ев-а, -ев-е, -ев-і), син - синів (-ова, -ове, -ові)* тощо.

Як доводять результати діахронічного вивчення ойконімів, назви поселень на *-ів (< -овъ), -ин* та їхні родові варіанти на *-ева, -еве, -ова, -ово; -ина, -ине, -ино* є давніми загальнослов'янськими ойконімними моделями [5, 69]. У Давній Русі цей топонімний тип був найпродуктивнішим, оскільки на той час припадає формування феодальних відносин. Основною формою існування суспільства стає приватна власність на землю та засоби виробництва. Саме у багатьох назвах поселень засвідчено належність землі чи населеного пункту конкретній особі. Назви з суфіксами *-овъ (-евъ), -инъ* могли поєднуватись із загальними словами *городъ, село, дворъ, дворище* та ін. Глибоке та всебічне вивчення географічних назв із формантами *-ин, -ів* на території України (X – XX ст.) було здійснене. З. Купчинською в її дисертації «Лексико-семантична і словотвірна структура географічних назв на *-ин, -ів* (Територія України X – XX ст.)». Автор наголошує на властивості названих суфіксів виражати посесивні відношення, в тому числі індивідуальну належність [8, 2-6].

Окрім дослідники, передусім польські мовознавці, схильні вважати, що утворення із суфіксом *-ів* можуть виражати не лише посесивність, а й топографічність, тобто вони здатні утворюватися безпосередньо від апелятивів, особливо коли в основах ойконімів вживаються назви тварин чи рослин [10, 37]. Ми погоджуємося з думкою українських мовознавців Д. Бучка, З. Купчинської, В. Котович, які кваліфікують більшість українських ойконімів на *-ів*, насамперед, як посесивні, похідні від відповідних антропонімів, окрім штучно утворених у XX ст.

На території Північної Тернопільщини виявлено 38 ойконімів із формантом *-ів (-ов-а, -ов-е, -ев-е)*. Усіх їх ми кваліфікуємо як відантропонімні посесивні деривати.

Наприклад: ойконім *Бриків* утворено особової назви ОН *Брыкъ* [13, 65] та суфікса *-овъ (>-ів)*; найменування *Грибова* утворено від ОН *Грибъ* [13, 119] і суфікса *-ов-а* з посесивним значенням. Назва поселення *Дунайів* походить від антропоніма *Дунай* [1, 55] і суфікса *-ів*; *Кокорів*

< ОН *Кокорь* [13, 188] і суфікса *-евъ* (>-ів); *Колосова* < ОН *Колос* [1, 128] і суфікса *-овъ* (>-ів-а); *Кордишів* від ОН **Кордиш*, пор. *Кордаш* [11, 185] та суфікса *-овъ* (>-ів). *Коростова* < ОН **Корост* + суфікс *-ов-а*, пор. ОН *Коростик* [11, 188]; *Крутнів* < ОН **Крутень*, пор. *Крутень* [9, 106] і суфікса *-ів* (<-ов); *Куликів* < ОН *Куликъ* [9, 107] + суфікс *-овъ* (> -ів). Ойконім *Рохманів* утворено від ОН *Рахман* [13, 335] та суфікса *-овъ* (> -ів) і т.п.

На апелятивному рівні суфікс *-ин* (*-ин-а*, *-ин-е*, *-ин-і*) виступає у прикметниках, утворених від іменників І відміни: *сестра* - *сестрин* (*-ин-а*, *-ин-е*, *-ин-і*), *тітка* - *тітчин* (*-ин-а*, *-ин-е*, *-ин-і*). Також за допомогою суфікса *-ин(а)* творяться:

- назви одиничних предметів: *намистина*, *капустина*, *горошина*;
- відприкметникові іменники зі словотвірним значенням узагальненої ознаки: *бистрина*, *глибина*;
- якісні та відносно-якісні прикметники, мотивовані іменниковими або дієслівними основами: *сильний*, *активний*, *надійний*, *вичерпний*, *поважний*, *розумний*, *сонний*.

Посесивний формант *-ин*, як і *-ів* (< *-ов*), є одним із найдавніших і поширених у слов'янської топонімії. Цей суфікс утворював присвійні прикметники від іменників, що закінчуються на *-а* (*-я*). Чоловічі особові імена дохристиянських часів мали найчастіше саме такі закінчення [7, 225]. На досліджуваній території нами виявлено лише 7 ойконімів на *-ин*. *Княжина* (2 назви), *Комарин*, *Корчижин*, *Кушлин*, *Лосятин*, *Ольгине*.

Княжина - дериват від ОН *Князь* [1, 124] і суфікса *-ин-а*, *Кушлин* < ОН *Кушла* [1, 153], *Лосятин* < ОН **Лосята*, пор. *Лось*, *Лосинець* [1, 165; 13, 232], *Комарин* < ОН *Комара* [1, 130], *Корчижин* < ОН **Корчига*, пор. *Корчага* [13, 200], *Корч* [1, 133], ойконім *Ольгине* утворено від ОН *Ольга* та суфікса *-ин*.

За допомогою суфікса *-к* найчастіше твориться апелятивна лексика з демінутивним значенням: *личко*, *неумійко*, *вічко*, *рибка*, *мишка* тощо. Цей суфікс є продуктивним для творення назв осіб жіночої статі. Він приєднується до твірної основи іменника на позначення осіб чоловічої статі: *делегатка*, *друкарка*, *школярка*, *вчителька*, *студентка*, *театралка* і *под*. Менш продуктивним є суфікс *-к* при творенні прикметників на означення людини за певною схильністю до дії, стану та інших ознак предметів, наприклад: *боязкий*, *говіркий*, *ковзкий* тощо.

Л. Гумецька, аналізуючи словотворчу систему української актової мови XIV-XV ст., наголошує на тому, що суфікс *-ка-а* (< *ьк-а* < **-ik-a* або < *-ьк-а* < **-ik-a*)/ *-к-и*, який може поширюватися іншими суфіксами: *-ов-к*

-а, -ян-к-а, займає головне місце серед суфіксів, що утворюють місцеві назви жіночого роду. Лише в деяких топонімах можна простежити первісне демінутивне значення суфікс -к-а /-к-и. Як правило, він утворював назви нових поселень, які виникли на основі давніх. В інших назвах місцевостей суфікс -к-а виступає як топонімний формант, який утворює ойконіми від іменникових і прикметникових основ [5, 54] шляхом їх субстантивації.

Подібної думки дотримується С. Вербич: «суфікс -к-а не виконував присвійної функції, окрім хіба що в назвах жінок, похідних від прізвища чоловіка (Шевчук – Шевчучка). В ойконімах цей формант указує на відносність ознаки, вираженої твірною основою» [3, 391]. Досліджуючи назви поселень цієї моделі на території Північної Тернопільщини, переконуємось у протилежному.

На теренах названого регіону нами виявлено лише 6 ойконімів на -к-а: *Бережанка* – демінутивний варіант ойконіма *Бережани* (місто в Тернопільській області); *Варшавка* – демінутивний варіант до назви м. *Варшава*; ойконім *Доманинка*, ймовірно, є посесивним утворенням від ОН *Доманин* [11, 126] + суфікс -к-а; *Жиравка* – посесивне утворення від ОН *Жиравка* [9, 85] + -к-а або ж демінутивний варіант до назви села *Жирова* (Львівська обл.) [14, 155]; *Раславка*, ймовірно, посесив від ОН *Раслав* [9, 165] + -к-а; *Сторонянка* – припускаємо, що це посесивне утворення від ОН **Сторонян*, пор. ОН *Сторонейко*, *Стороняк* [1, 290].

Отже, суфікс -к- та його варіанти в українській апелятивній лексиці найчастіше використовується як демінутивний, слугує для утворення назв осіб жіночої статі. Менш продуктивним він є при творенні прикметників на означення людини за певною схильністю до дії, стану та інших ознак предметів, а в ойконімії – як демінутивний або посесивний.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Із викладеного випливає, що словотвір ойконімів та апелятивів має як спільні, так і відмінні риси. Деривація певною мірою спрямована на творення відсутніх у топонімії одиниць. Саме словотвірний аналіз ойконімів передбачає, по-перше, визначення базових одиниць і їхніх значень на час перетворення останніх в ойконіми; по-друге, визначення функції тих формантів, які брали безпосередню участь у творенні цього типу географічних назв. Здійснюючи словотвірний аналіз ойконімів, у кожному конкретному випадку необхідно визначити, чи маємо ми справу з топонімною деривацією, а чи з топонімізацією апелятивів, патронімів, етнонімів, родових і службових назв, які переносилися на населені пункти, що виникали поблизу них.

У статті здійснено порівняльний аналіз функцій окремих суфіксів при творенні апелятивів і ойконімів. Дослідження словотвірних особливостей загальних назв і різних груп онімів – об'єкт наступних наших розвідок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Богдан Ф. Словник українських прізвищ у Канаді / Богдан Ф. – Вінніпег – Ванкувер: Накладом ономастичної комісії УВАН, 1974. – 354 с.
2. Бучко Д. Два рівні деривації в ойконімії / Д. Бучко // Актуальні проблеми словотвору української мови. – Тернопіль : ТДПУ, 1993. – С. 166–168.
3. Вербич С. О. Худаш М. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від відапелятивних антропонімів) // Студії з ономастики та етимології: (огляди та рецензії) / С. О. Вербич. – К.: Ін-т укр. мови НАН України, 2007. – С. 307 – 402.
4. Воляннюк І. О. Особливості вивчення розділу «Словотвір» // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ: БДПУ, 2012. – № 1. – С. 36 – 43.
5. Гумецька Л.Л. Нарис словотвірної системи української актової мови XIV – XV ст. / Л. Л. Гумецька. – К.: Вид-во АН УРСР, 1958. – 298 с.
6. Ковалик І. І. Словотворча будова української топоніміки (Назви населених пунктів із суфіксом -иц-я (-ниц-я) / Ковалик І. І. // Питання українського мовознавства. – Львів: Вид-во Львівського унів-ту, 1960. – Кн. 4. – С. 137-143.
7. Коваль А. П. Знайомі незнайомці: Походження назв поселень України / Коваль А. П. – К.: Либідь, 2001. – 302 с.
8. Купчинська З. О. Лексико-семантична і словотвірна структура географічних назв на -ин, -ів (Територія України, X – XX ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10. 02. 01 «Українська мова»/ З. О. Купчинська. – Львів, 1993. – 18 с.
9. Морошкин М. Я. Славянский именованье или собрание славянских личных имён в алфавитном порядке / Морошкин М. Я. – СПб., 1867. – 213 с.
10. Роспонд С. Структура и стратиграфия древнерусских топонимов / С. Роспонд // Восточнославянская ономастика: сборник статей. – М.: Наука, 1972. – С. 9 – 89.
11. Словник прізвищ: практичний словозмінно-орфографічний (на матеріалі Чернівеччини) / [уклад.: Н. Д. Бабич, Н. С. Колесник, К. М. Лук'янюк та ін.; гол. ред. К. М. Лук'янюк]. – Чернівці: Букрек, 2002. – 424 с.
12. Стрижак О. С. Назви розповідають / Стрижак О. С. – К.: Знання, 1967. – 39 с.
13. Тупиков Н. М. Словарь древнерусских личных собственных имён: Записки отделения русской и славянской археологии русского археологического общества. – СПб.: Типогр. И. Н. Скороходова, 1903. – 857 с.
14. Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ. – К.: Укр. вид-во політичної літератури, 1947. – 1064 с.

15. Цілуйко К. К. Топонімія Покровського району Дніпропетровської області / К. К. Цілуйко // Мовознавство. Наукові записки: т. XIV. – К.: Вид-во АН УРСР, 1957. – С. 62 – 90.

REFERENCES

1. Bohdan F. Slovník ukrajinských přízvyshch u Kanadi / Bohdan F. – Vinnipeg – Vancouver: Nakladom onomastichnoyi komisiji UVAN, 1974. – 354 s.
2. Buchko D. Dva rivni deryvatsiyy v oikonomii / D. Buchko // Aktualni problemy slovtvoru ukrajinskoj movy. – Ternopil : TDPU, 1993. – S. 166–168.
3. Verbych S. O. Khudash M. Ukrajinski karpatski i prykarpatski nazvy naselenykh punktiv... // Studii z onomastyky ta etymolohii: (ohliady ta retsenzii) / S. O. Verbych. – K.: In-t ukr. movy NAN Ukrainy, 2007. – S. 307 – 402.
4. Volianiuk I. O. Osoblyvosti vyvchennia rozdilu «Slovtvir» // Zbirnyk naukovykh prats Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu (Pedahohichni nauky). – Berdiansk: BDPU, 2012. – № 1. – S. 36 – 43.
5. Humetska L.L. Narys slovtvorchoi systemy ukrajinskoj aktovoi movy XIV – XV st. / L. L. Humetska. – K.: Vyd-vo AN URSSR, 1958. – 298 s.
6. Kovalyk I. I. Slovtvorcha budova ukrajinskoj toponimiky (Nazvy naselenykh punktiv iz sufiksom -yts-ia (-nyts-ia) / Kovalyk I. I. // Pytannia ukrajinskooho movoznavstva. – Lviv: Vyd-vo Lvivskoho univ-tu, 1960. – Kn. 4. – S. 137-143.
7. Koval A. P. Znaiomi neznaiomtsi: Pokhodzhennia nazv poselen Ukrainy / Koval A. P. – K.: Lybid, 2001. – 302 s.
8. Kupchynska Z. O. Leksyko-semantychna i slovtvirna struktura heohrafichnykh nazv na -yn, -iv (Terytorii Ukrainy, X – XX st.): avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk: spets. 10. 02. 01 «Ukrainska mova»/ Z. O. Kupchynska. – Lviv, 1993. – 18 s.
9. Moroshkin M. Ya. Slavianskiy imenoslov ili sobraniye slavyanskikh lichnykh imen v alfavitnom poryadke / Moroshkin M. Ya. – SPb., 1867. – 213 s.
10. Rospond S. Struktura i stratihrafiya drevnerusskikh toponimov / S. Rospond // Vostochnoslavjanskaya onomastika: sbornik statey. – M.: Nauka, 1972. – S. 9 – 89.
11. Slovník přízvyshch: praktychny slovozminno-orfohrafichny (na materiali Chernivechchyny) / [uklad.: N. D. Babych, N. S. Kolesnyk, K. M. Lukianuk ta in.; hol. red. K. M. Lukianuk]. – Chernivtsi: Bukrek, 2002. – 424 s.
12. Stryzhak O. S. Nazvy rozpovidaiut / Stryzhak O. S. – K.: Znannia, 1967. – 39 s.
13. Tupikov N. M. Slovar drevnerusskikh lichnykh sobstvennykh imen: Zapiski otdeleniya russkoy i slavianskoy arkheolohii russkoho arkheolohicheskoho obshchestva. – SPb.: Tipohr. I. N. Skorokhodova, 1903. – 857 s.
14. Ukrainska RSR. Administratyvno-terytorialnyi podil. – K.: Ukr. vyd-vo politychnoi literatury, 1947. – 1064 s.
15. Tsiluiko K. K. Toponimiia Pokrovskoho raionu Dnipropetrovskoi oblasti/ K. K. Tsiluiko // Movozaavstvo. Naukovi zapysky: T. XIV. – K.: Vyd-vo AN URSSR, 1957. – S. 62 – 90.